

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Ἰὺπό

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ

Ὁ Ἰπουργός, ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει ἐντονωτάτην ἰδιωτικὴν ἐπιστολὴν τῆς Florence Nightingale, ἐξηγεῖ δι' ἐγγράφου εἰς τὴν Ἰγειονομικὴν Ἰπηρεσίαν πῶς πρόσωπα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν πραγματικὰς γνώσεις καὶ ἐπαρκῆ πείραν εἶναι ὄχι μόνον ἄχρηστα ἀλλὰ φέρουν καὶ ἐμπόδιον εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ Νοσοκομείου: «Καμμία νοσοκόμος—γράφει ὁ Ἰπουργός—δὲν θὰ ἀποσταλῆ πλέον εἰς τὸ Σκούταρι ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Miss Florence Nightingale.»

Ἐκ τῶν πρώτων καὶ σπουδαιοτέρων τῆς φροντίδων εἶναι νὰ διοργανώσῃ τὰ τῆς τροφῆς τῶν βαρέως ἀσθενῶν. Ἐγκαθιστᾷ δύο ξεχωριστὰ καζάνια, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα ὅπου μαγειρεῦνται («τὰ ὀλόκληρα»), ὅπως ὀνομάζονται εἰς τὰ νοσοκομεία, διὰ νὰ ἐτοιμάζονται τὰ ἐλαφρότερα φαγητά, αἱ δίαται διὰ τοὺς βαρέως πάσχοντας καὶ ἀναρρωνύοντας.

Μὲ ἰδιὰ τῆς χρήματα καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἐράνου τῶν Times καταρτίζει ἰδιαν ἀποθήκην καὶ γράφει εἰς τὸν Ἰπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν: «Κατήνησα ἓνα εἶδος πραγματευτοῦ ἔχω ὑποκάμισα, ἐσώβρακα καὶ τσουράπια, μαχαίρια καὶ πηρούνια, ξύλινα κουτάλια, τσίγκινα ποδόλουτρα, τραπέζια, καρέκλες, προσόψια, φανέλλες, σαπούνια, βοῦρτσες τῶν δοντιῶν, κτένια διὰ νὰ πιάνω τίς ψεῖρες, ψαλίδια, κλπ. Θὰ σᾶς στείλω μίαν εἰκόνα τοῦ παζαριῶ μου, εἰς τὸ ὁποῖον τὰ ζώφια σωρηδὸν μαινοβγαίνουν, ἂν καὶ τοὺς κάμνω ἄγριον πόλεμον. Ἄλήθεια, ἂν τὰ ἔντομα αὐτὰ ἤξευραν τί σημαίνει συνεργασία καὶ ἐνότης σκοποῦ, θὰ ἤμποροῦσαν νὰ σηκώσουν εἰς τὴν ράχην τοὺς ὄλην τὴν ἀτελείωτον σειρὰν τῶν κρεββατιῶν, καὶ θὰ σᾶς τὰ ἔστειλα νὰ σᾶς κά-

μουν θριαμβευτικὴν εἰσβολὴν καὶ παράταξιν εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν...»

Ἰπῆρχε τρομακτικὴ ἔλλειψις ὕλικου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐσήμαινε πάντοτε ὅτι δὲν ἀπεστέλλετο ἐπαρκὲς ἀπὸ τὸ Κέντρον. Ἦτο συνέπεια ἐλλείψεως συστήματος καὶ ὀργανώσεως. Ἄλλοτε τὰ δέματα δὲν ἐξεφορτώνοντο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔμεναν πεταμένα εἰς τὰ μεταγωγικὰ καὶ ἐξηκολούθουν μέχρι Κριμαίας, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπεστρέφοντο πάλιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἄλλοτε πάλιν ἐφθάνον ἀσφαλῶς καὶ ἐναποθηκεύοντο, ἀλλὰ δὲν παρεδίδοντο πρὸς χρῆσιν, λόγω ἀφορήτου γραφειοκρατίας καὶ ἀνωμαλίας εἰς τὰς ὑπηρεσίας. Ζητεῖται ἐπείγοντως ἀπὸ τὸ Μέτωπον ὄρισμένος ἀριθμὸς ὑποκαμίσων. Ξεύρει ἡ Florence Nightingale ὅτι, τῇ αἰτήσῃ τῆς, εἶχαν ἀποσταλῆ ἀπὸ τὸ Λονδῖνον 27.000 ὑποκάμισα καὶ κλινοσκεπάσματα, καὶ ὅτι εἶχον ἐναποθηκευθῆ. Τὰ ζητεῖ ἀπὸ τὸν διαχειριστὴν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ δώσῃ διότι δὲν ἔχει γίνῃ ἡ καταγραφή, καὶ παρέρχονται ἐβδομάδες ὥσπου νὰ κατορθώσῃ νὰ συνέλθῃ ἡ ἀρμοδιὰ Ἐπιτροπῆ παραλαβῆς, καὶ ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἀσθενεῖς καὶ τραυματῖαι μένουσιν γυμνοί, ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ τὸ ψῦχος. Εἰς περιπτώσεις ὅπου αἰσθάνεται ὅτι ἡ σχολαστικὴ τήρησις τῶν τύπων κινδυνεύει νὰ συνεπαγάγῃ ἀνεπανορθώτους καταστροφὰς εἰς τὸ στράτευμα, ἀνοίγει, ἀδιαφοροῦσα διὰ κανονισμοὺς καὶ διατάξεις, τὴν ἀποθήκην τοῦ διαχειριστοῦ, καὶ δι' ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὸ Ἰπουργεῖον ἀναφέρει τὰ γενόμενα, ἀναλαμβάνουσα ὄλην τὴν εὐθύνην τῶν ἐνεργειῶν τῆς. Ἐπίσης εἰς παρουσιαζομένας ἐπείγουσας καὶ ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας ἐπισκευῶν καὶ οἰκοδομῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν στέγασιν τῶν ἀσθενῶν, ἐνεργεῖ αὐθαιρέτως προκαταβάλλουσα ἐξ ἰδίων τὰς ἀ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ τεύχους ὑπ' ἀριθ. 17.

νά καταβιάσει τὴν θνησιμότητα ἀπὸ 42% εἰς 22 ἐπὶ τοῖς χιλίοις.

Εὐθὺς μόλις ἀποβιβάζεται ἡ Florence Nightingale εἰς τὴν Κριμαίαν, ἐπιδεικνύει καὶ πάλιν ἀμέσως τὴν δραστηριότητα ποῦ ἔχει κάμει τόσα θαύματα εἰς τὸ Σκούταρι. Κτίρια, τροφή, ὑλικόν, νοσηλεία, ὅλα τὰ ἐξετάζει καὶ τὰ διαρρυθμίζει. Ἡ ὑπερκόπωση ὅμως ἔχει καταβάλει ὅλον τὸν ὄργανισμόν της, καὶ προσβάλλεται ἀπὸ κακοήθη πυρετόν. Κινδυνεύει, καὶ ἡ ἀγωνία τόσον τοῦ στρατεύματος ὅσον καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι ἀπεριγράφτος. Μόλις καθίσταται δυνατὸν νὰ μεταφερθῆ, οἱ ἰατροὶ συμβουλεύουν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ τὸ ἀπορρίπτει καὶ δέχεται μόνον νὰ μεταφερθῆ εἰς τὸ Σκούταρι πρὸς ἀνάρρωσιν. Ἡ ἐντύπωση τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς τοὺς στρατιώτας τὸ θέαμα τῆς Προϊσταμένης των μεταφερομένης ἐπὶ φορείου, αἱ περιγραφαὶ τῆς θλιβερᾶς αὐτῆς πομπῆς, ἀπεικονίζουσι χαρακτηριστικώτατα τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν ἀγάπην, τὴν λατρείαν μετὰ τὴν ὁποίαν τὴν περιέβαλλον τὰ παιδιὰ της. Ὅταν γίνεται γνωστὸν ὅτι ἡ ἥρωὶς τῆς Ἀνατολῆς εὐρίσκειται πλεόν ἐκτὸς κινδύνου καὶ ἐν ἀναρρώσει, ἀκατάσχετος ἐνθουσιασμός ἐκδηλοῦται πανταχοῦ. Διοργανοῦνται συλλαλητήρια «διὰ νὰ φανερωθῆ τὸ λαϊκὸν αἶσθημα, διὰ νὰ ἀποδειχθῆ ὅτι αἱ μεγάλαι ὑπηρεσίαι τῆς Miss Nightingale εἰς τὰ νοσοκομεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἀναγνωρίζονται ὡς ἐθνικαὶ ὑπηρεσίαι, ὅτι πρὸς αὐτὴν στρέφεται ἡ λαϊκὴ εὐγνωμοσύνη», καὶ γράφουν οἱ *Times*, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ συλλαλητηρίου, ὅτι οὐδέποτε πλεόν αὐθόρμητος, πλεόν ὀγκώδης καὶ ἐνθουσιώδης συγκέντρωσις εἶχε γίνεαι εἰς τὸ Λονδίνον.

Ἡ Βασίλισσα Βικτωρία τῆς ἀπονέμει ἀδαμαντοκόλλητον μετάλλιον φέρον τὸν Σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐξ ἔρυθροῦ σμάλτου, καὶ οἱ φίλοι της, γνωρίζοντες τὸν διακαέστερόν της πόθον, ἀναλαμβάνουσι τὴν πρωτοβουλίαν νὰ διενεργήσουσι ἐράνους πρὸς συλλογὴν ποσοῦ χρησιμοποιοηθησομένου πρὸς ἴδρυσιν Σχολῆς Νοσοκόμων. Ἀπὸ ὅλας τὰς τιμὰς καὶ ἐκδηλώσεις εὐγνωμοσύνης, τὸ μόνον διὰ τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται πραγματικῶς χαρὰν εἶναι ἡ χειρονομία αὐτῆ των φίλων καὶ θαυμαστῶν της.

Ἀπὸ τῆς ἀναρρώσεώς της μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Κριμαϊκοῦ Πολέμου καὶ τῆς ἐπιστροφῆς της εἰς Ἀγγλίαν, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1856, ἡ Florence Nightingale εὐρίσκειται συνεχῶς μετὰξὺ Σκούταρι καὶ Κριμαίας. Σπεύδει ὅπου παρουσιάζονται αἱ μεγαλύτεραι ἀνάγκαι, ὅπου τὴν καλοῦν εἴτε διὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἐπικίνδυνον ἐξάπλωσιν ἐπιδημίας χολέρας εἴτε διὰ νὰ διοργανώσῃ ἐπειγούσας ὑγειονομικὰς ὑπηρεσίας. Ὑποβάλλεται εἰς συνεχεῖς κακουχίας, ἐκτίθεται εἰς βροχὰς καὶ χιονοθύελλας, καίτοι ὀδυνηροὶ ρευματισμοὶ ἀρχίζουσι νὰ τὴν βασανίσουσι.

Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ, παρ' ὅλας τὰς ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας ἔχει προσφέρει, καὶ πάλιν βλέπομεν, ἀκόμη καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐκστρατείας, ὅτι ἡ ἀντιδρασις ὀρισμένων—μεμονωμένων ἀτόμων πλεόν—δὲν ἔχει σιγήσει. Ἀνώτερος στρατιωτικὸς βλέπει τὴν ἀνάμειξιν της εἰς τὴν ὑγειονομικὴν ὑπηρεσίαν μετὰ δυσαρέσκειαν, καὶ στέλλει πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν μακροσκελὲς ἔγγραφον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπιτίθεται δριμύτατα κατὰ τῆς εἰσχωρήσεως τῶν γυναικῶν εἰς τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα. Δριμύτατον ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον, μετὰ τὴν διαταγὴν ν' ἀναγνωσθῆ παντοῦ εἰς τὴν ἡμερησίαν διαταγὴν, βάζει καὶ πάλιν τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν τους: «Μοῦ φαίνεται, γράφει ὁ Ὑπουργός, ὅτι αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀντιλαμβάνονται ἐπακριβῶς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Miss Nightingale, ὅπως ἔχει ἐπίσημως ὀρισθῆ ὑπ' ἐμοῦ. Συνεπῶς θεωρῶ σκόπιμον ν' ἀποταθῶ πρὸς ὑμᾶς πρὸς ὁδηγίαν των, καὶ ὅπως λάβῃ γνώσιν τὸ στράτευμα ὁλόκληρον, ποία εἶναι ἡ θέσις τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς Κυρίας. Ἡ Miss Nightingale εἶναι ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Α.Μ. ὡς ἡ Γενικὴ Προϊσταμένη τοῦ Σώματος τῶν Ἀδελφῶν, τοῦ ἀπεσπασμένου εἰς τὰς νοσοκομειακὰς ἐγκαταστάσεις. Ὁ Ἀρχηγός τῆς Ὑγειονομικῆς Ὑπηρεσίας ὑποχρεοῦται νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τὴν Miss Nightingale ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῶν ἐχόντων σχέσιν μετὰ τὸ Σῶμα τῶν Ἀδελφῶν, καὶ θὰ δίδῃ τὰς διαταγὰς του μόνον μέσῳ τῆς Κυρίας αὐτῆς.» (Συνεχίζεται)